Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Maria Jesus Sagastibeltza Zabaleta

Leitza, Nafarroa (1931)

Aurkibidea

Biografia

Barun baserrian jaio zen, eta bertan bizitu 20 urterekin herrira ezkondu zen arte. Geroztik bertan bizi da, Leitza herrian. Baserri munduarekin lotura estua izan du, eta herrian biziagatik ere, lehengo bizimoduarekin bat eginez bizitua da. Etxeko lanez gain,
haren familian baratzea, alorra eta aziendak izan dituzte beren denbora guztian.
Lehengo bizimodua eta ohitura zaharrak oso ongi ezagutzen ditu.

Zintak

LTZ-011

- **Proiektua**: Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data**: 2024-01-11
- **Iraupena**: 47 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Emalea**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-012

- **Proiektua**: Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data**: 2024-01-15
- **Iraupena**: 94 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Emalea**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-013

- **Proiektua**: Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data**: 2024-01-17
- **Iraupena**: 98 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Emalea**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-014

- **Proiektua**: Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data**: 2024-01-25
- **Iraupena**: 134 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

- **Emalea**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

LTZ-015

- **Proiektua**: Leitzako hitanoa berpizten: Hika eta toka. Noka ere toka!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando
- **Data**: 2024-01-11
- **Iraupena**: 132 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Emalea**: Oiartzun Sagastibeltza, Fernando

Pasarteak

1. Ezetz esan beharrak ere bazituan hor!

- **Erref**: LTZ-015/001
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Bi anairen arteko xelebrekeria. Etxera zihoazen, bat mozkortuta eta bestea txintxo.

2. Beste etxe batera joan bizitzera mantenu- truke, neskatoak eta mutikoak

- **Erref**: LTZ-015/002
- **Iraupena**: 0:02:28. **Hasi**: 00:01:10. **Bukatu**: 00:03:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Garai batean, familiak oso handiak izaten ziren eta etxeetan eskasia: guztientzat mantenurik ez. 6-8 urteko haur asko beste etxe batera eramaten ziren bizitzera.

3. Erditu ondoren, 40 egunean ez zitekeen etxetik atera

- **Erref**: LTZ-015/003
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:03:38. **Bukatu**: 00:04:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Emakumea erditzen zenean, 40 egunez ez zitekeen etxetik atera, teilatupean egon behar zuen.

4. Hiru anaia eraman gerrara eta bat hil

- **Erref**: LTZ-015/004
- **Iraupena**: 0:02:39. **Hasi**: 00:04:56. **Bukatu**: 00:07:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Familia batean hiru anaia gerrara eraman zituzten, eta bat bertan hil. Laugarren anaia ere eramanen zuten, Ameriketara joan ez balitz.

5. Sorginak arto guztiak hondatzen ari zaizkigu

- **Erref**: LTZ-015/005
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:07:35. **Bukatu**: 00:08:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Baserri batean afaltzen ari zirela, sorginak etorri ziren eta ganbaran zalapartan eta saltsan hasi.

6. Hortza erorita sutara bota

- **Erref**: LTZ-015/006
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:08:51. **Bukatu**: 00:10:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Haurrei hortza erortzen zitzaienean, hartu eta sutara botatzen zuten hau esanez: “San Migel, San Migel: tori zaharra eta ekartzu berria”.

7. "Jainkoaren izenekoei" gaueko ostatua ematea

- **Erref**: LTZ-015/007
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:10:12. **Bukatu**: 00:12:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Eskazale asko izaten zen garai batean. Jainkoaren izenekoak esaten zitzaien. Jatekoa ematen zieten, eta gaua igarotzeko lekua ere bai.

8. Ilunpea kobratuko duzu zuk!

- **Erref**: LTZ-015/008
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:12:24. **Bukatu**: 00:14:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Erasote auzoan, makina zahar baten bidez, argia jarri zuteneko kontua: izorratu ondoren ere kobratu nahi, eta batek izandako ateraldi barregarria.

9. Bizimodu beltz eta gogorra orduko emakumeena

- **Erref**: LTZ-015/009
- **Iraupena**: 0:06:59. **Hasi**: 00:14:01. **Bukatu**: 00:21:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Neskek mutilek adina lan egiten zuten lehen, baina bizimodu gogorragoa: askatasunik ez zieten ematen kanpoan ibiltzeko, ez zieten uzten deus egiten.

10. Heriotz gozoa

- **Erref**: LTZ-015/010
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:21:00. **Bukatu**: 00:22:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Aitona-amonak hiketan aritzen ziren elkarren artean, aitona hil zen egunean izan zuten azken elkarrizketa.

11. Auzolana nola izaten zen

- **Erref**: LTZ-015/011
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 00:22:32. **Bukatu**: 00:26:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Auzolanez laguntzen zioten elkarri lehenago, batez ere zaharrak edo ezinduak zeuden etxeetan egiten zen hori.

12. Kartetan “ahuntza jokatzea”

- **Erref**: LTZ-015/012
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 00:26:06. **Bukatu**: 00:26:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Kartetan berdinketa gertatzen zenean, azken partidak erabakitzen zuen garailea. Horri ahuntza esaten zitzaion.

13. Munduaren hasierako martxak

- **Erref**: LTZ-015/013
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:26:41. **Bukatu**: 00:30:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Mundua sortu zenean, gauza guztiek, baita animaliek ere, hitz egiten zuten. Goroldioak berriz ez, eta erakusten hasi zirenean, denek galdu zuten hizketako gaitasuna.

14. Kongregazioko zintak kenduko dizkigute

- **Erref**: LTZ-015/014
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:30:06. **Bukatu**: 00:31:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Lehen, dantzan ezin ibili, eta ibiltzen baziren, elizera eraman beharreko zinta kentzen zieten, denek ikus zezaten bekatariak zirela.

15. Oihal zuria ipintzen abisua emateko

- **Erref**: LTZ-015/015
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:31:37. **Bukatu**: 00:33:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Baserri inguran lanean ari zirenei, bazkaltzera joateko abisua oihal txuriaren bidez egiten zieten etxekoandreek.

16. Kukulutxa sendatzeko astoaren esnea

- **Erref**: LTZ-015/016
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:33:03. **Bukatu**: 00:35:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Kukutxeztula gaitza sendatzeko astoaren esnea erabiltzen zuten lehen.

17. Haurrak etxean jaiotzen ziren

- **Erref**: LTZ-015/017
- **Iraupena**: 0:04:09. **Hasi**: 00:35:37. **Bukatu**: 00:39:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Lehen, haur guztiak etxean jaiotzen ziren, emaginek lagunduta, medikurik gabe.

18. Sendabelarrak

- **Erref**: LTZ-015/018
- **Iraupena**: 0:10:20. **Hasi**: 00:39:46. **Bukatu**: 00:50:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Sendabelarrak erabiltzen zituzten garai batean gaixotasunak sendatzeko.

19. Ozparrungo txerria irausi

- **Erref**: LTZ-015/019
- **Iraupena**: 0:02:44. **Hasi**: 00:50:06. **Bukatu**: 00:52:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Ozparrun baserriko txerria trenak harrapatu zueneko istorio zelebrea.

20. Etxera bidean norbait segika

- **Erref**: LTZ-015/020
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:52:50. **Bukatu**: 00:55:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Aita-semeak etxera zihoazen batean, izpiritu batek atzetik segitu zien baserrira iritsi arte.

21. Beharrak lagundu omen zien lehengoei ere

- **Erref**: LTZ-015/021
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:55:05. **Bukatu**: 00:56:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Aitak egurra ekartzera bidali zuen semea, bakarrik bidali ere, beharra izeneko batek lagunduko ziola esanda.

22. Ihauterietan esne-saltzailearen kamioian ihesi

- **Erref**: LTZ-015/022
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:56:15. **Bukatu**: 00:59:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

23. Niri aharia hil didak? Bai nik ere hiri zakurra!

- **Erref**: LTZ-015/023
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:59:09. **Bukatu**: 01:00:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Baserritar bati libre zebilen zakur batek aharia ito zion, eta hark eskopeta hartuta zakurra hil zuen.

24. "Erdie baiheuke!"

- **Erref**: LTZ-015/024
- **Iraupena**: 0:02:07. **Hasi**: 01:00:48. **Bukatu**: 01:02:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Guardak baimenik gabe aizkoran ari ziren gazte batzuk harrapatzen saiatu zeneko istorio zelebrea.

25. Txartela hartzea eta dotrinarik ez jakitea

- **Erref**: LTZ-015/025
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 01:02:55. **Bukatu**: 01:04:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Neskatxa baten eta apaizaren arteko pasartea, txartela ematera joanda: neskak ez jakin dotrinarik, apaizak ere ez animalien berririk.

26. Jakin-nahi, konta-nahi

- **Erref**: LTZ-015/026
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 01:04:29. **Bukatu**: 01:05:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Herriko gizon batzuek kuxkuxean aritzen zen batekin izan zuten sesioa, haserrea.

27. Erdaraz ez zekiten gure gurasoek

- **Erref**: LTZ-015/027
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 01:05:50. **Bukatu**: 01:08:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Gurasoek ez zekiten gaztelaniaz eta ez zuten eskolarik batere. Hala ere, burutsuak ziren kontuetan eta abar.

28. "Hemen nauk, hemen nauk"

- **Erref**: LTZ-015/028
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 01:08:23. **Bukatu**: 01:11:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Jentil bati eta baserritar bati neska bera gustatzen zitzaien, eta hasarretu egin

ziren: baserritarrak begia lehertu zion, eta jentilak atera ez zitekeen eraztun bat behatzean sartu.

29. Orantzaro arratsean su berria baserrietan

- **Erref**: LTZ-015/029
- **Iraupena**: 0:00:34. **Hasi**: 01:11:06. **Bukatu**: 01:11:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Olentzero arratsean su zaharra kendu eta garbitu, eta su berria egiten zuten, etxeko bakoitzak egur-puska bana han jarrita.

30. Orantzaro begigorri

- **Erref**: LTZ-015/030
- **Iraupena**: 0:03:26. **Hasi**: 01:11:40. **Bukatu**: 01:15:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Olentzero egunean panpinak paratzen ziren eta burutarako kalabaza erabiltzen zuten. Gainera, egun horretan arroparen bat edo, estreinatzen zuten Olentzerori begia galtzeko.

31. Soldaduak zeramatzan kamioia

- **Erref**: LTZ-015/031
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 01:15:06. **Bukatu**: 01:16:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Gerra hasieran soldaduak ikusi zituzten kamionetan eta aitari haiez galdezka hasi zitzaionean hasarretu egin zen.

32. Bularra ematea auzolanez

- **Erref**: LTZ-015/032
- **Iraupena**: 0:05:28. **Hasi**: 01:16:09. **Bukatu**: 01:21:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Haur bat jaiotzen zenean, bularra hartzen ikasteko edo amak gutxi bazuen, auzoko beste amaren batek emanen zion arazorik gabe haur berriari.

33. Artoa

- **Erref**: LTZ-015/033
- **Iraupena**: 0:03:12. **Hasi**: 01:21:37. **Bukatu**: 01:24:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Artoa, taloa baino lodiagoko opila, supean erretzen zen. Taloa baino askoz lodiagoa eta goxoagoa.

34. Lixua

- **Erref**: LTZ-015/034
- **Iraupena**: 0:08:48. **Hasi**: 01:24:49. **Bukatu**: 01:33:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Garbigailurik ez zenean, maindireak eta arropa suko hautsa erabilita garbitzen ziren kuela izeneko ontzi batean.

35. Ihauterietan esne-saltzailearen kamioian ihesi

- **Erref**: LTZ-015/035
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 01:33:37. **Bukatu**: 01:37:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Ihauterietan mutilak atsagureturik (aurpegia estalita) ibiltzen ziren eta gaiztakerietan hasten ziren neskekin. Egun batean, ihes egin zieten neskek esne-saltzailearen kamioian.

36. Txondorra

- **Erref**: LTZ-015/036
- **Iraupena**: 0:07:49. **Hasi**: 01:37:11. **Bukatu**: 01:45:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Aitari txondorra egiten laguntzen zion Maxuxek, eta, hasi eta buka, nola egiten zen azaldu digu.

37. Ardia lehertu gaztaina janda

- **Erref**: LTZ-015/037
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 01:45:00. **Bukatu**: 01:46:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Ardiak gaztainadira joaten baziren, ale asko jan, ura edan, eta lehertu egiten ziren.

38. Ardi demonioa

- **Erref**: LTZ-015/038
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 01:46:54. **Bukatu**: 01:49:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Ardien bila joan eskolatik aterata, eta bat gordeta gelditu. Bigarren aldian joan behar izan zuen ardi bihurri haren bila.

39. Eguna egunekoentzat, gaba gabekoentzat eta Marikattalin guretzat

- **Erref**: LTZ-015/039
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 01:49:07. **Bukatu**: 01:51:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Sorginek hartu eta haiekin eraman zuten neskato bat, uraren bila iturrira ilundu ondoren joan zelako.

40. Kamarra lur mutur batengatik

- **Erref**: LTZ-015/040
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 01:51:04. **Bukatu**: 01:53:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Bi aitona hasarretu ziren mugan zegoen lur zati txiki batengatik. Bakegilea etorri zenean, di-da batean baketu zituen.

41. Gurasoek egiten ezkontzak

- **Erref**: LTZ-015/041
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 01:53:02. **Bukatu**: 01:55:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Lehen gurasoek erabakitzen zuten nor norekin ezkondu, haiei iritzirik eskatu gabe.

42. Emakumea eta eliza

- **Erref**: LTZ-015/042
- **Iraupena**: 0:04:55. **Hasi**: 01:55:58. **Bukatu**: 02:00:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Emakumea erditu ondoren 40 egunez ezin atera, eta behin aterata elizera apaizari maindireak eta ogia ematera.

43. Maxurreneko barkilloa

- **Erref**: LTZ-015/043
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 02:00:53. **Bukatu**: 02:03:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Neskameak zilarrezko ontzi bat ostu zuela uste zuten, eta kandela bihurria egin zioten mina emateko. Etxeko zuhaitz bat ihartzen hasi zen ontzia zuhaitzean utzia zegoelako.

44. Emakumeek buru gainean perradak eta mandatuak

- **Erref**: LTZ-015/044
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 02:03:34. **Bukatu**: 02:06:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Emakumeek burukatea erabiltzen zuten garraiorako, ura eta erosketak buruaren gainean erabiltzeko.

45. Trumoien eta ekaitzen kontrako erremedioak

- **Erref**: LTZ-015/045
- **Iraupena**: 0:05:58. **Hasi**: 02:06:20. **Bukatu**: 02:12:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Eguzkiloreak eta San Juan belarrak erabiltzen zituzten ekaitzetatik eta tximistetatik libratzeko.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-10

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com